

Koulumatkojen pelisäännöt ja liikenneturvallisuus

Sivistyslautakunta 19.12.2023 § 153

SISÄLLYS

1. LIIKENNEKASVATUS JA -TURVALLISUUS	2
1.1. Tärkeintä on turvallisuus.....	2
1.2. Vastuut.....	3
2. PELISÄÄNNÖT.....	7
2.1. Erityislasten kuljetukset	8
2.2. Esiopetuskuljetukset.....	8
2.3. Kuljetukset poikkeustilanteissa.....	9
2.4. Talviajan kuljetukset kaduilla ja yksityisteillä.....	9
3. KOULULIITU-MENETELMÄ JA SEN KÄYTTÖ	11
3.1. Käyttösuositukset Oulussa	12
4. USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET.....	13

1. LIIKENNEKASVATUS JA -TURVALLISUUS

Koulumatkat ovat koulupäivään kuuluva opetustapahtuma, jossa oppilas tutustuu liikenteeseen. Ammattikuljettajaa pidetään autolla ajamisen ja liikenteessä liikkumisen malliedustajana, joten kuljettajalla on erityinen vastuu liikennekulttuurin siirtäjänä. Kuljettajan on oltava huolellinen liikenneturvallisuuteen liittyvissä asioissa.

Koulukuljetusten sujuminen joustavasti ja turvallisesti edellyttää kaikilta osapuolilta sitoutumista yhteisiin pelisääntöihin ja vastuisiin:

- Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeintä.
- Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.
- Kuljetuksen aikana istutaan omalla paikalla ja turvavyöt pidetään kiinni.
- Kuljetusten aikana noudatetaan kuljettajan antamia ohjeita.

Kuljettaja saa ja hänen tulee puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaatimalla tavalla.

1.1. Tärkeintä on turvallisuus

Oulun kaupunki kehittää jatkuvasti koulumatkojen turvallisuutta. Nykyisiä liikenneturvallisuusongelmia ei ratkota yksistään liikenneympäristöä parantamalla tai valvontaa lisäämällä, vaan toimenpiteet ja päätökset vaativat monialaista liikenneturvallisuustyötä ja -toimenpiteitä.

Inhimillinen riskitekijä on mukana lähes kaikissa vakavissa liikenneonnettomuuksissa, minkä vuoksi jatkuva, kaikki ikäryhmät kattava liikennekasvatustyö on keskeisessä roolissa liikenneturvallisuuden parantamisessa. Alkuvuodesta 2017 valmistunut Oulun kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelma on tehty Oulun kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja laajan sidosryhmän yhteistyönä. Liikenneturvallisuussuunnitelmaan voi tutustua tarkemmin Oulun kaupungin verkkosivuilla.

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Oulun kaupunki painottaa vanhempien vastuuta lastensa koulumatkoista. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan hyvin koulumatkareitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Nämä asiat kerrataan kouluissa vuosittain.

Huoltajien on opastettava ja neuvottava sekä tarpeen mukaan kuljettava mukana ja saatettava lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Koulukuljetuksessa olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin.

Huoltajat arvioivat, kykeneekö lapsi kulkemaan koulumatkan tai osan koulumatkasta pyörällä. Suositus on, että esi- ja 1. luokan oppilaat eivät kulkisi kouluun pyörällä. Pyöräilykypärää tulee lainkin mukaan käyttää aina pyöräillessä. Heijastimen käyttö on ehdottoman tärkeää pimeään vuodenaikaan. Oppilas on koulun vastuulla noustuaan autosta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun.

Koulut/opetustoimi tiedottaa poikkeustapauksista edelleen liikennöitsijöille/autoilijoille ja koteihin. Kaikki tahot käyttävät tarvittaessa suoraa tiedottamista (vanhemmat, koulu, liikennöitsijät/autoilijat ja opetustoimi).

Liikenne- ja viestintäministeriö edellyttää, että koulukuljetusauto on merkittävä edestä ja takaa omalla kilvellä, jonka voi korvata taksissa valaistulla koulukyytikuvalla. Autossa on oltava mukana tilaajan antama kuljetusluettelo oppilaista. Oppilaiden on käytettävä turvavyötä niissä autoissa, joissa ne ovat. Myös kuljettajan tulee käyttää turvavyötä koulukuljetuksissa. Kuljetuksissa noudatetaan ministeriön päätöstä koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. lästä huolimatta vahingontekijä tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Koulun piha-alueen liikenne järjestetään siten, että se ei vaaranna oppilasturvallisuutta. Koulut osoittavat piha-alueiden tuntumasta vanhemmille turvallisen oppilaiden jättö- ja noutopaikan.

Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

Lisätieto kuljetusten turvallisuusjärjestelyistä ja kuormituksesta:

- Asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä. (553 / 2006)
- Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä (4.12.1992/1257).

1.2. Vastuut

Oppilaan, kodin, koulun/esiopetuspaikan ja kuljettajan vastuut ja tehtävät koulukuljetuksessa:

OPPILAS

- on ajoissa sovitulla odotuspaikalla, että kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun/esiopetuspaikkaan
- odottaa autoa rauhallisesti eikä aiheuta vaaraa itselleen eikä muille
- nousee autoon reippaasti ryntäilemättä
- istuu penkille ja kiinnittää turvavyön

- automatkalla käyttäytyy asiallisesti ja ottaa muut kuljetettavat huomioon
- noudattaa hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita
- pitää ajomatkan aikana turvavyön kiinnitettynä
- kertoo kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itselle tai toisille
- poistuu autosta viivyttämättä. Jos joutuu ylittämään tien, odottaa, kunnes kuljetusauto on jatkanut matkaa
- ymmärtää pelisäännöt ja sitoutuu noudattamaan niitä.

HUOLTAJA

huolehtii, että

- 0.-2.-luokkalaisten saatto ja haku tapahtuu turvallisesti
- oppilas on ajoissa kuljetuspaikalla
- oppilas on pukeutunut sään mukaisesti ja käyttää pimeällä heijastinta
- oppilas kuljetusreitin varteen pyöräillessään käyttää pyöräilykypärää
- oppilaalla on mukanaan tarvittavat välineet asianmukaisesti pakattuna.

Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana. Jos oppilas ei tarvitse koulukuljetusta, huoltajat ilmoittavat poissaolosta joko liikennöitsijälle (ei koske avointa joukkoliikennettä) sekä koululle. Mikäli kuljetukset toistuvasti jätetään peruuttamatta, voidaan huoltajalta periä turhista käynneistä aiheutuneita kuluja ja/tai lakkauttaa kuljetusetuus tarpeettomana määrääjäksi. Oulun kaupunki ei kustanna kuljetuksia esimerkiksi terapia-, lääkäri-, hammashoitola-, kerho- yms. käynteihin. Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreitteihin.

Huoltaja voi olla käyttämättä koulukuljetusta, vaikka oppilaalle olisi myönnetty kuljetusetuus. Tällöin kulkeminen on kokonaisuudessaan huoltajan vastuulla.

KAUPUNKI/KOULU

- Rehtori huolehtii, että kuljetusten järjestelijä saa kuljetettavien luettelot, kouluajat ym. tiedot.
- Kouluaika tarkoittaa sovittua kouluun tulo- ja koulusta lähtöaikaa.
- Vuosittain kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten pelisäännöt. Tässä mainittuja pelisääntöjä koulu voi käyttää pohjana.
- Koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan mahdollisena kuljetusten odotusaikana.
- Koulu arvioi kuljetusten toimivuutta ja kehittää kuljetusjärjestelyitä.

KULJETTAJA

Valmistautuminen ajoon

- auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti
- positiivinen asenne tehtävän suorittamiseen
- asianmukainen asu
- koulukyytikilpi paikallaan
- vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää kuljettajalta sekä fyysisestä että henkisestä kunnosta huolehtimista. Väsymys heikentää ajokykyä.
- kuljetettavien lista aina mukana
- mahdollisten muutosten huomioiminen päivittäin
- Yhteystietojen antaminen huoltajille mahdollisten sairastumisten ja poissaolojen varalta

Vaitiolovelvollisuus

- kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille.

Ajon aikana

- varmistettava, että oppilailla on turvavyö kiinni
- esittäytyminen oppilaille uuden lukuvuoden alkaessa
- ajaminen liikennesääntöjä noudattaen
- koulukuljetusreitien ajaminen tilauksen mukaisesti
- yhteisesti sovitun aikataulun noudattaminen
- pysähtymispaikkojen ilmoittaminen kuljetettaville
- pysäköiminen niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa
- oppilaiden sijoittaminen kuljetettavien koko huomioiden
- kuormitusmääräysten noudattaminen
- liikuntavälineiden kuljettaminen
- järjestyksenpito autossa sekä kiusaamiseen puuttuminen
- ongelmatilanteissa yhteydenotot huoltajaan ja koululle
- autosta poistuvan oppilaan opastaminen
- erityistä huolenpitoa vaativien (esim. näkörajoitteisten) oppilaiden huoltaminen vastaanottavalle henkilölle saakka

- kohtelias, asianmukainen ja esimerkillinen käytös
- vanhempien kuljetusmuutostoiveista ilmoittaminen kuljetuksen tilaajalle
- kääntöpaikan turvallisuuden varmistaminen.

2. PELISÄÄNNÖT

Koulukuljetukset ajetaan määrättyjä reittejä ja aikatauluja käyttäen. Kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen. Aikataulu sitoo myös oppilaita ja heidän vanhempiaan. Vanhempien ja koulun tulee ilmoittaa poissaoloista turhien odotusten välttämiseksi.

Koulukuljetuksen noutopisteet ovat paikkoja, joista oppilaat aamuisin otetaan kyyteihin ja joihin heidät koulupäivän jälkeen jätetään. Noutopisteet on suunniteltu yhdessä liikennöitsijän kanssa siten, että tarpeettomilta tien ylityksiltä vältyttäisiin ja koulumatka muodostuisi turvalliseksi. Yleisen joukkoliikenteen linja-autoilla tapahtuvien kuljetusten noutopaikkoja ovat viralliset linja-autopysäkit.

Kuljetuksessa olevan lapsen koulumatkaan voi sisältyä myös kävelyä esim. kuljetuksen noutopisteelle tai linja-autopysäkillä. Kävelymatkat voivat vaihdella oppilaskohtaisesti asuinpaikan mukaan.

Kuljetuksessa olevan lapsen huoltaja vastaa siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin. Oulun kaupunki ei kustanna kuljetuksia esimerkiksi terapia-, lääkäri-, hammashoitola-, kerho- yms. käynteihin.

Koulut ja esiopetuspaikat toimittavat lukuvuoden alussa mahdollisimman pian liikennöitsijöille matkustajaluettelon, josta ilmenee matkustajien nimet, heidän ikänsä lukuvuoden alkaessa ja koulu. Matkustajaluettelo on päivitettävä aina kun siihen tulee muutoksia; koulu-/ esiopetuspaikka toimittaa liikennöitsijälle muutetun luettelon. Luettelo tulee olla kuljetusautossa mukana ajon aikana.

Reittikuljetukset ja liikennöintialueittaiset kuljetukset:

- Liikennöitsijä toimittaa koululle tarkan kuljetusaikataulun kuljetusreiteittäin.
- Koulu/esiopetuspaikka tiedottaa tarkat kuljetusaikataulut koteihin välittömästi koulutyön alettua syksyllä.
- Oppilaan on oltava riittävän ajoissa (vähintään 5 minuuttia ennen) sovitulla pysäkillä tai noutopaikalla.
- Reittikuljetusauto ei saa ohittaa noutopaikkaa ennen sovittua aikaa.
- Jos oppilas ei odottamisesta huolimatta tule, asiasta on välittömästi ilmoitettava koululle tai huoltajalle.
- Jos lapsi myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on vanhempien vastuulla.
- Mikäli kuljetus ei tule ajoissa, oppilaan tulee odottaa 15 minuuttia. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle.
- Vanhempien on aina ilmoitettava koululle ja kuljettajalle hyvissä ajoin etukäteen, jos lapsi ei tarvitse jonain päivänä kuljetusta tai mikäli aikatauluihin tulee muutoksia. Jos lapsi haetaan koulusta, on myös siitä ehdottomasti ilmoitettava koululle ja kuljettajalle.
- Ongelmatilanteessa kuljettaja ottaa yhteyttä ko. koulun koulusihteriin tai rehtoriin.

2.1. Erityislasten kuljetukset

Erityislasten kuljetuksissa noudatetaan erityistä huomaavaisuutta. Kuljetuksiin liittyy yleensä enemmän poikkeustilanteita kuin normaalissa koulukuljetuksessa. Erityislapsella tarkoitetaan tässä yhteydessä lasta, joka opiskelee erityiskoulussa tai alueellisessa erityisryhmässä.

Opiskelu erityisryhmässä ei automaattisesti oikeuta kuljetusetuuteen, vaan kaikkien on haettava kuljetusetuutta erillisten ohjeiden mukaisesti. Kuljetukset järjestetään sen huoltajan luota ja luokse, jonka osoite on merkitty väestörekisteriin oppilaan vakituiseksi asuinpaikaksi.

Huoltajien kuljetusaikataulutoiveita ei kaikilta osin täysin voida täyttää, vaan kuljetukset suunnitellaan ja ketjutetaan tehokkaasti perusopetuslaki, kuljetusten reititykset ja oppilaan terveydentila huomioiden.

Koulukuljetuksiin tulevien muutosten ilmoittaminen on huoltajien vastuulla. Seuraavaa viikkoa koskevat muutokset tulee ilmoittaa liikennöitsijälle edellisen viikon torstai-iltapäivään mennessä.

Ajoissa tuleville muutostiedoilla pyritään parantamaan kuljetusten pysymistä suunnitelluissa aikatauluissa. Muutosilmoituksesta tulee ilmetä muutoksen arvioitu kesto sekä muuttuneet alkamis- ja päättymiskellonajat. Sujuvuuden takaamiseksi oppilaita pyydetään olemaan valmiina 5 minuuttia ennen sovittua noutoaikaa. Huoltajalle kerrottu lapsen noutoaika on aika, jolloin tulee olla valmiina noutopaikalla.

Liikennöitsijät eivät takaa, että kuljetus pystytään järjestämään huoltajien toiveen mukaisesti, jos ilmoitus muutoksesta ei ole tullut em. aikana. Akuutit kuljetusten peruuntumiset voi edelleen ilmoittaa lyhyellä varoitusajalla. Huoltaja voi aina perua, mutta ei tilata kuljetusta. Huoltajat voivat olla käyttämättä kuljetusetuutta. Mikäli kuljetukset toistuvasti jätetään peruuttamatta, voidaan huoltajalta periä turhista käynneistä aiheutuneita kuluja ja/tai lakkauttaa kuljetusetuus tarpeettomana määrääjäksi. Oulun kaupunki ei kustanna kuljetuksia esimerkiksi terapia-, lääkäri-, hammashoitola-, kerho- yms. käynteihin.

2.2. Esiopetuskuljetukset

Yleisenä periaatteena on, että huoltajat tuovat ja hakevat lapsensa esiopetuksesta (Varhaiskasvatuslaki). Esiopetusikäinen voi kuitenkin sovittaessa kulkea matkan myös yksin, kun lapsi osallistuu perusopetuslain mukaiseen maksuttomaan esiopetukseen. Yksin kulkemisesta on aina sovittava esiopetushenkilöstön kanssa ja se tulee sopia kirjallisesti. Lisätietoja voi kysyä omasta esiopetuspaikasta.

Esiopetuksen kuljetusetuuden myöntämisperusteet ja hakemisen ohjeistaminen on esitelty erillisessä koulukuljetusoppaassa. Esiopetuskuljetuksia koskevat samat ohjeet ja säännöt kuin koulukuljetuksiakin ja niitä on esitelty tässä oppaassa.

2.3. Kuljetukset poikkeustilanteissa

Oppilas kulkee Oulun seudun liikenteen avoimessa liikenteessä

Liikennöitsijä vastaa siitä, että saa kuljettajiltaan viivytyksettä ilmoituksen häiriötilanteesta (esimerkiksi rikkoontunut linja-auto, yli 15 minuutin myöhästyminen), ja siitä, että ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Liikennöitsijä vastaa siitä, että kuljettajat tiedottavat linja-autossa oleville matkustajille häiriöstä ja aiheutuneen viivästyksen kestosta ja tarvittaessa opastavat jatkoyhteyksien valinnassa. Oulun seudun liikenne ei vastaa bussin ajamattomuudesta syntyvistä välittömistä eikä välillisistä kustannuksista. Varikosta kaukana olevilla maaseutuseutuvuoroilla vara-autoa ei usein ehditä järjestää. Tällöin oppilaan kouluun saattaminen tai kotiin jääminen on huoltajan vastuulla.

Tiedottamisesta voidaan paikallisesti sopia yksityiskohtaisemmin.

Lisätietoa OSL:n asiakaspalvelusta: p. 08 5584 0400 (arkisin klo 9–15.30).

Oppilas kulkee sivistys- ja kulttuuripalveluiden hankkimissa oppilaskuljetuksissa

Mikäli kuljetus ei tule ajoissa, oppilaan tulee odottaa 15 minuuttia. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle. Koulu ei ole velvollinen järjestämään kuljetusta häiriötilanteessa. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on vanhempien vastuulla.

Kuljettajan on ilmoitettava häiriötilanteesta (esimerkiksi rikkoutunut auto, 15 minuutin ylittävä myöhästyminen, yllättävä lisäkaluston tarve) koululle ja tarvittaessa muille ostajan ilmoittamille tahoille sekä kuljetuksen ennakoon tilanneille asiakkaille. Kuljettajan on tiedotettava matkustajille häiriöstä ja aiheutuneen viivästyksen kestosta. Häiriötilanteessa kuljettajan on tarvittaessa järjestettävä jatkokuljetus matkustajille.

Tiedottamisesta voidaan paikallisesti sopia yksityiskohtaisemmin. Voimassa olevat kilpailutetut alue- ja reittikohtaiset koulukuljetusliikennöitsijät ovat kouluilla tiedossa.

Lisätietoa koulukuljetuksiin liittyvistä asioista voi kysyä oppilaan omasta koulusta.

2.4. Talviajan kuljetukset kaduilla ja yksityisteillä

Talvella tiellä liikkumiseen liittyy monia riskejä. Tien hyvä kunto ja oikein ajoitetut hoitotoimenpiteet vähentävät poikkeus- ja riskitilanteiden syntymistä. Lisätietoa Oulun kaupungin katuverkon ja yleisten teiden ylläpidosta löytyy kaupungin verkkosivuilta.

Yksitystien tienpitäjinä toimivat teiosakkaat ja he yhdessä huolehtivat tiestä. Tiekuunnat ovat voineet hakea kaupungilta aurausavustusta talvikaudelle. Oulun kaupungin myöntämä aurausavustus tarkoittaa vain aurausta. Tiekuunnat ja/tai kiinteistöjen omistajat vastaavat tienpitäjinä muusta tien kunnossapidosta

yksityistiellä. Avustukseen ei siis kuulu liukkaudentorjunta, sohjon eikä polanteen poisto. Näistä tulee tienpitäjän itse huolehtia. Tien tulee olla auraskeppoinen. Vesakot ja oksat tulee poistaa siten, että auraus on mahdollista. Aurausviitoituksesta vastaa aurasavustuksen hakija/hakijat.

Monilla yksityisteillä ajetaan myös oppilaskuljetuksia. Liikennöitsijä on vastuussa siitä, että kuljetus voidaan hoitaa turvallisesti. Mikäli liikennöitsijä katsoo, ettei esimerkiksi sääolosuhteiden vuoksi kuljetusta pystytä hoitamaan, on oppilaan kouluun saattaminen/lähtettäminen huoltajan vastuulla. Tiet, joilla kuljetetaan oppilaita isolla bussilla voivat lisäksi hakemuksesta saada avustusta myös muihin hoitotöihin (esim. hiekoitus). Avustus myönnetään kaupungilta hakemuksesta rahallisena ja järjestämisvastuu on tiekunnilla. Huoltajia ja liikennöitsijää pyydetään ensisijaisesti olemaan yhteydessä asianomaiseen tiekuntaan tai yksityistien kunnossapidosta vastaavaan tahoon, jotta esim. hiekotusta saadaan järjestettyä. Yhteystietoja voi tarvittaessa kysyä alla olevasta neuvontanumerosta.

Lisätietoa yksityistieasioista:

Kaupungin nettisivut ja yksityistieasioiden neuvontanumero: p. 044 703 2109 (arkisin klo 9–15)

3. KOULULIITU-MENETELMÄ JA SEN KÄYTTÖ

Koululiitumenetelmää käytetään Suomen kunnissa koulumatkan turvallisuuden määrittelyssä yleisten teiden osalta. Menetelmä on yhtenevä kaikkialla Suomessa ja sen avulla voidaan määrittellä riskilukuindeksi teiden eri osille huomioiden muun muassa liikenteen määrät sekä teiden fyysiset olosuhteet.

Koululiidun suosituksissa ei ole yhtään tieosaa määritetty turvalliseksi. Periaate on vaarallisten tieosien osoittaminen. Laskentamenetelmään ei voida sisällyttää kaikkea sitä tietoa, joka vaikuttaa lapsen turvallisuuteen ja sen kokemiseen koulumatkoilla. Kuljetusten myöntäjiltä tarvitaan edelleen paikallistuntemusta arvioitavasta tiestöstä ja nopeasti muuttuvista olosuhteista.

Myös oppilaiden henkilökohtaiset ominaisuudet ja valmiudet ovat erilaiset; kaikkia oppilaita ei voi arvioida samojen kriteerien perusteella. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi lääkärin tai -psykologin lausuntoa.

Koululiitu on laskentamenetelmä, joka arvioi tiestön ja liikenteen ominaisuuksien perusteella indeksin (riskiluku) kuvaamaan tien vaarallisuutta. Tämän indeksin laskenta perustuu kolmeen lähtökohtaan:

- Tien ja liikenteen ominaisuuksien tilastollinen vaarallisuus lasten näkökulmasta
- Liikennepsykologien näkemys lapsen kokemasta vaaran tunteesta liikenteessä
- Kehittämistyössä mukana olleiden 11 kunnan käytännöt koulumatkan vaarallisuuden arvioinnista.

Koululiitu pyrkii olemaan objektiivinen laskentamenetelmä, joka asettaa lapset tasavertaiseen asemaan muuntamalla heidän koulumatkansa vaarallisuuden matemaattiseen mitattavaan muotoon. Koululiitu on vain yksi menetelmä arvioida koulukuljetuksen tarvetta. Ohjelma ei huomioi lasten yksilöllisiä eroja eikä myöskään matkan rasittavuutta ja pelottavuutta muutoin kuin liikenteen lähtökohdista.

Koululiitu laskennoissa ovat mukana vain yleiset tiet. Koska Koululiitu on rekisteritietoihin perustuva ohjelma, se ei pysty huomioimaan kaikkia muuttuvia tekijöitä tien päällä ja tuloksien tulkinnassa on aina huomioitava tarpeen mukaan paikalliset ongelmat. Esimerkiksi sesonkiluonteinen liikenne, poikkeuksellisen huonot näkemät, tietyöt tai vesistö sillat ovat kohteita, joissa on tarpeen mukaan paikallisesti arvioitava koulumatkan turvallisuus. Myöskään rautateiden taseisteyksien tai linja-autopysäkkien turvallisuutta ei tällä ohjelmalla voi arvioida.

Lisätietoa koululiitu järjestelmästä yleisesti, sen taustasta ja tulosten tulkintaohjeista koululiidun verkkosivuilta: <https://koululiitu.fi/>

3.1. Käyttösuositukset Oulussa

Tien ylittäminen

Koululiitujärjestelmä laskee riskiluvun eri teille ja teiden osille. Tien vaarallisin kohde on tien ylittäminen. Koululiituriski ylittyy/alittuu joko tien ylityksessä tai muun koulumatkan riskistä ja näitä käsitellään toisistaan erillisinä riskilukuina. Koulumatkan pituuden lisäpisteet eivät esimerkiksi täten vaikuta tien ylityksen riskilukuun tai toisin päin. Tien ylittämiskohta on kuitenkin oppilaalla aina sama, joten varsinkin vanhemman oppilaan voi olettaa oppivan paremmin käyttäytymään turvallisesti.

Huoltajan ja koulun kanssa tehtävä yhteistyö on tässäkin asiassa ratkaisevaa turvallisen koulumatkan onnistumiseksi. Hankkeen ohjausryhmän suositus on 10 pistettä korkeammat raja-arvot tien ylittämiseksi.

Tien voi ylittää bussipysäkillä, vaikka asetettu riskiluku ylittyisi, jos kunta katsoo ylityskohdan olosuhteiltaan riittävän turvallisesti asianomaiselle lapselle. Kunkin oppilaan tienylityskohdalle on mahdollista koululiitua käyttäen laskea riskipisteet huomioiden tienylitystapa. Tienylitystavan riskikertoimet perustuvat tutkimustietoon eri tienylitystapojen vaikutuksista kevyen liikenteen turvallisuuteen.

Koulumatkan pituus

On eri asia kulkea vaarallisen tieosuuden varrella 100 metriä tai 4 kilometriä. Pidempi matka vaarallisen tien varrella lisää riskiä joutua liikenneonnettomuuteen. Vaarallisuuden lisääntyminen riippuu paljolti sekä tien että lapsen ominaisuuksista. Ohjausryhmän suosituksen mukaan riskilukuindeksi kasvaa yhden pisteen jokaista kuljettua 200 metriä kohden.

Pimeän ajan kuljetukset

Talviaikaan (1.11.–31.3.) riskit koulumatkalla kasvavat muun muassa lumisuuden ja pimeyden vuoksi. Koululiitu-hankkeen ohjausryhmän suositus on 5–10 pistettä korkeampi raja-arvo tiensuuntaiselle riskilukuindeksille.

4. USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

Mistä tiedän, onko lapseni koulumatka vaarallinen?

Oulussa on käytössä valtakunnallinen koululiitu-menetelmä, jota käytetään koulumatkan turvallisuuden arvioinnissa yleisten teiden osalta. Koululiidun periaatteena on mahdollisesti vaarallisten tieosien osoittaminen. Kaupungin katuverkolla ja yksityisteillä vastaavaa järjestelmää ei ole. Katuverkolla jalankulkijoiden asema on pääosin turvattu ja yksityisteillä liikennemäärät vähäiset. Lisätietoja lapsesi koulumatkasta voit kysyä omasta koulusta.

Kuka päättää kuljetusten aikataulut ja voiko huoltaja vaikuttaa kuljetusaikoihin?

Aikataulutuksen perustana on aina oppilaiden kouluajat sekä kuljetusten reititys. Koulu ilmoittaa liikennöitsijälle yleiset raamit kuljetuksen järjestämisestä ja liikennöitsijä laatii autojen reititykset siten, että ne ovat koulun ohjeiden sekä perusopetuslain mukaisia. Perusopetuslaki määrittää alakoululaiselle päivittäisten kuljetusten maksimikestoksi 2,5 tuntia ja yläkoululaiselle 3 tuntia. Reitityksissä ei yleensä ole mahdollista huomioida esim. huoltajien henkilökohtaisia kodin arkeen tai omiin työvuoroihin liittyviä menoja, joiden takia kuljetusaikatauluja halutaan muuttaa, mutta toiveita on mahdollista esittää, mikäli reititys sellaisen sallii. Kuljetukset yhdistellään logistisesti järkevimmällä tavalla ryhmälle oppilaita, joita sama taksi kuljettaa, joten yksittäisen oppilaan eduksi tehtävät muutokset voivat samanaikaisesti vaikuttaa negatiivisesti muiden oppilaiden kulkemiseen.

Lapselleni ei myönnetty koulukuljetusta, mutta haluan ostaa mahdollisuuden kulkea koulukuljetuksessa, miten toimin?

Sivistys- ja kulttuuripalvelut hankkii koulukuljetuksia kattamaan lakisääteisiä kuljetustarpeita siellä missä avoimen joukkoliikenteen verkko on harva tai oppilaiden henkilökohtaiset ominaisuudet erityiskuljetusta vaativat. Liikennöintisopimuksessa ei edellytetä ottamaan kuljetukseen ns. itse maksavia asiakkaita. Liikennöitsijät voivat oman harkintansa mukaan ratkaista itse maksavien asiakkaiden kyytiin ottamisen sekä siitä perittävän maksun ja huoltajia pyydetään ottamaan suoraan yhteyttä ko. liikennöitsijään. Yhteystiedot saat omalta koululta. Oulun kaupunki ei vastaa siitä, että itse maksavilla asiakkailla olisi mahdollisuus käyttää koulukuljetuksiin hankittuja autoja ja sopimus kuljettamisesta on täysin huoltajien sekä liikennöitsijän välinen. Itsemaksava kyytiläinen on aina toissijainen kyyditettävä koulukuljetusetuudelliseen nähden, joten itse maksava oppilas voi menettää paikkansa kuljetuksesta, mikäli ajoneuvo täyttyy etuuden omaavista oppilaista.

Kuka vastaa, jos lapseltani on rikottu silmälasit/reppu/kännykkä koulukuljetuksen aikana tai koulumatkalla sattuu onnettomuus?

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. lästä huolimatta vahingontekijä tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Mihin voin antaa palautetta koulukuljetuksesta?

Palautetta koulukuljetuksista voi antaa Oulun kaupungin palautepalvelussa osoitteessa <https://ekartta.ouka.fi/efeedback>, josta koulukuljetukset löytyvät Päivähoito ja koulutus -aihealueen alta. Palautetta voi halutessaan antaa myös suoraan koululle tai liikennöitsijälle. Avoimesta joukkoliikenteestä voit antaa palautetta suoraan Oulun seudun liikenteelle.

Lapseni oli odottanut pysäkillä 20 minuuttia, eikä koulubussi tullut. Maksaako koulu taksin, jotta lapseni ehtii kouluun?

Koulukuljetuksissa oppilaan tulee odottaa pysäkillä vähintään 15 min. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle. Koulu ei ole velvollinen järjestämään kuljetusta häiriötilanteessa. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin lapsen kouluun saattaminen tai kotiin jääminen on huoltajan vastuulla.

Lapsellani on OSL:n koulumatkakortti. Mitä teen, jos kortti katoaa? Saanko ladattua kortille myös muita lipputuotteita ja/tai uimalippuja?

Jos kortti menee rikki tai kortin käytössä on ongelmia, ota yhteyttä koulusihteriin. Kadonneesta kortista tulee välittömästi ilmoittaa koulusihterille. Koulumatkaa varten tehdyille kortille ei voi ladata muita Oulun seudun liikenteen bussilippuja, arvoa kertalippujen ostamista varten eikä Oulun kaupungin liikuntalippuja. Muina aikoina tapahtuvaa joukkoliikenteessä matkustamista varten koululaisella tulee olla toinen matkakortti, johon voi ladata kaikkia Oulun seudun liikenteen lippuja ja arvoa sekä Oulun kaupungin liikuntalippuja. Kun koululaisen oikeus kunnan maksamaan koulukyytiin päättyy, matkakortin voi ottaa omaan käyttöön. Tuolloin oppilaan tulee käydä Oulu10-palvelupisteellä, jossa hänen matkakorttinsa asiakasryhmäksi muutetaan hänen ikäänsä vastaavaksi (lapsi 7-16 vuotta, nuori 17-24 vuotta tai aikuinen).

Järjestääkö kaupunki lastenistuimen taksiin, jos sellaista tarvitaan?

Kuljetuspalveluun ei kuulu lastenistuinta kyytien ajaksi. Tieliikennelaki tekee poikkeuksen taksien kohdalla siten, että takseissa ainoastaan alle 3-vuotiaan lapsen täytyy käyttää istuinta kuljetuksessa. Kuljetukset lastenistuimen kanssa kuitenkin usein onnistuvat, mikäli istuin tulee kotoa. Istuin jätetään päiväkotiiin/kouluun päivän ajaksi aamukuljetuksen jälkeen, jotta se voidaan asentaa iltapäivällä paluumatkan taksiin.

Etkö löytänyt vastausta kysymykseesi?

Lisätietoja koulukuljetuksista antavat koulujen rehtorit, päiväkotien johtajat, varhaiskasvatuksen palveluohjaus ja aluepäälliköt.

www.ouka.fi

